

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1993-1994

OPENBARE COMMISSIEVERGADERINGEN

HANDELINGEN

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

VERGADERING VAN 23 NOVEMBER 1993

Interpellatie van mevrouw M. Vogels tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de toepassing van het non-discriminatieprincipe en het spreidingsbeleid voor migranten in het onderwijs

**VOORZITTER : de heer J. Taver-
nier, tweede ondervoorzitter**

— *De interpellatie wordt gehouden
om 14.17 uur.*

**Interpellatie van mevrouw M. Vogels
tot de heer L. Van den Bossche,
Vlaamse minister van Onderwijs en
Ambtenarenzaken, over de toepas-
sing van het non-discriminatieprinci-
pe en het spreidingsbeleid voor mi-
granten in het onderwijs**

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Vogels tot de heer Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de toepassing van het non-discriminatieprincipe en het spreidingsbeleid voor migranten in het onderwijs.

Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw M. Vogels : Mijnheer de voorzitter, vooreerst wil ik u danken voor het feit dat ik te gast mag zijn in deze commissie. Het zou weliswaar nuttiger zijn deze interpellatie te houden in de werkgroep Migranten, maar in een werkgroep kan een minister niet worden geïnterpelleerd. Daarom werd deze interpellatie over het non-discriminatieprincipe en het onderwijsvoorrangsbeleid naar deze commissie verwezen. Zowel in de werkgroep Migranten als in de Vlaamse Onderwijsraad werd het onderwijsvoorrangsbeleid voor migranten in detail behandeld. Zelden werd een beleid zo grondig voorbereid. De resolutie die door de Vlaamse Raad werd goedgekeurd en de uiteindelijke inhoud van het onderwijsvoorrangsbeleid hadden twee grote doel-

stellingen. Enerzijds wilde men de grote schoolachterstand bij migrantenkinderen wegwerken en anderzijds wilde men in het kader van het integratiebeleid resoluut kiezen tegen concentratiescholen en voor een spreidingsbeleid.

Het onderwijsvoorrangsbeleid is gebaseerd op vier pijlers : de onderwijsvoorrang, het cultureel onderwijs, het onthaalbeleid voor neveninstromers — die nu "anderstalige nieuwkomers" worden genoemd — en het Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur.

Het is misschien nog te vroeg maar indien het departement Onderwijs toch al een evaluatie zou hebben gemaakt, zou ik daarvan graag de resultaten kennen. In ieder geval merk ik dat er de facto toch al een aantal zaken zijn bijgestuurd.

Een van de essentiële doelstellingen van het onderwijsvoorrangsbeleid was dat er vanaf 10 percent, of 20 leerlingen, een extra omkadering zou worden aangeboden. De hierachter liggende redenering was dat ook de zogenoemde "witte" scholen die een beperkt aantal migranten opnamen, gebruik zouden kunnen maken van de extra omkadering. Met andere woorden, men wilde het spreidingsbeleid bevorderen via een positieve "incentive" : indien we de scholen een extra omkadering geven, zullen deze eerder geneigd zijn migrantenkinderen op te nemen. In de praktijk bleek evenwel dat men in alle netten — en in het ene al wat meer dan in het andere — erg vindigrijk was om geen migranten op te nemen. Geleidelijk aan voerden sommige scholen

eigen drempels in. Men bepaalde zelf het maximum aantal migranten dat kon worden opgenomen. Gewoonlijk werden die drempels opgesteld nadat de ouderverenigingen kritiek hadden geleverd op het toenemend aantal migranten. In sommige scholen rees kritiek bij 5 percent, in andere bij 10 percent, en in nog andere scholen bij 15 percent. In ieder geval was het duidelijk dat de invloed van de ouderverenigingen om migranten buiten te houden, groter was dan de positieve elementen die vanuit het departement Onderwijs werden ingebracht om toch migrantenkinderen op te nemen.

De vrijheid van onderwijs maakt elke verplichting om migranten op te nemen onmogelijk, zeker in het vrij onderwijs. Er moet bijgevolg eerder gedacht worden aan een non-discriminatiebeleid, aan een onderlinge afspraak tussen scholen, gemeenten, steden en regio's om op basis van solidariteit en van de notie "spreidingsbeleid" zelf verantwoordelijkheid op te nemen.

Mijnheer de minister, niettegenstaande de aanvankelijke moeilijkheden hebt u op 15 juli 1993 een non-discriminatieverklaring ondertekend die bijna door iedereen positief werd onthaald. Hoewel de Vlaamse Raad ter zake nooit een debat voerde, stonden alle fracties, op één na — waarvan we het standpunt zo meteen zullen horen er zeer positief tegenover. Toch vertoonde die non-discriminatieverklaring nog veel onduidelijkheden. Over veel aspecten moest nog overleg worden gepleegd. Dit

Vogels

moest netoverschrijdend en per gemeente worden georganiseerd. Er zou ook overlegd worden met de lokale migranten en met de ouderverenigingen. De Vlaamse Gemeenschap heeft evenwel nooit criteria vooropgesteld. Het was ook nooit duidelijk wat de spreiding nu precies zou inhouden: wilde men de migrantenkinderen spreiden over andere scholen, of wilde men Belgische kinderen aanzetten om ook naar zogenoemde "zwarte" scholen te trekken? Ook kwalitatieve maatstaven werden nooit vooropgesteld. Er werden louter kwantitatieve afspraken gemaakt: de ene school zou 10 procent migranten opnemen, een andere school 15 procent. Mijnheer de minister, u weet zeer goed dat sommige scholen dergelijke akkoorden au sérieux zullen nemen — en zich werkelijk zullen engageren om ook een kwalitatieve opvang mogelijk te maken voor die 10 of 15 procent migranten — terwijl andere scholen zich louter aan het kwantitatieve aspect zullen houden zonder zich van het kwalitatieve aspect ook maar iets aan te trekken. Ook wat deze materie betreft, zijn er dus nog heel wat onduidelijkheden.

Mijnheer de minister, een aantal gemeenten bespreken momenteel pilootprojecten. Kunt u hierover wat meer precieze gegevens geven? Het is immers niet duidelijk waartoe deze projecten zullen leiden en wat de inhoud ervan is. Het is misschien nog te vroeg voor een eerste evaluatie, maar volgens de gegevens waarover ik beschik, zou het beleid op basis van het non-discriminatiepact in de praktijk wel eens tot niet meer spreiding leiden dan vroeger het geval was.

Ik heb de indruk - en dit vormt het essentiële punt van mijn interpellatie - dat de deur van de "witte" scholen nog niet eens op een kier staat, terwijl de deur van de concentratiescholen, de "zwarte" scholen, al wordt dichtgedaan. Eigenlijk maakt men van het non-discriminatiepact gebruik om een aantal criteria die gunstig waren voor concentratiescholen af te bouwen. Ik wil dit illustreren

aan de hand van drie concrete voorbeelden.

Ten eerste zijn de omkaderingscoëfficiënten voor migranten in het lager onderwijs gedaald: er is een omkadering van 1,35 voor de eerste 30 procent, een omkadering van 1,50 tot aan 50 procent, en vervolgens een omkadering van 1,25 en 1. De omkaderingsnorm komt voor heel wat concentratiescholen over als een bestrafing. Het is alsof de scholen schuldig zijn voor het feit dat ze zoveel allochtone leerlingen hebben, alsof zij vragende partij zijn geweest om een concentratieschool te worden, alsof zij de sleutel in handen hebben om het tij te doen keren en een beleid te voeren dat Vlaamse kinderen opnieuw aanspreekt. Er moeten hierover in het non-discriminatiepact dus duidelijke afspraken worden gemaakt.

— *De heer C. Moors treedt op als voorzitter.*

Ten tweede verwijs ik naar de zogenoemde "neveninstromers" of anderstalige nieuwkomers. Deze groep, die voornamelijk uit vluchtelingen bestaat, wordt almaar belangrijker en zorgt voor een niet-aflatende aanvoer van anderstalige leerlingen. Bij het begin van dit schooljaar was het nog onduidelijk hoe men dit probleem zou aanpakken. Noch uit de omzendbrief van 21 september 1993, noch uit uw antwoord op mijn schriftelijke vraag van 12 oktober kan ik opmaken wat u hier aanbrengt als concrete richtlijn. Ik meen te begrijpen dat een nieuwe regeling voor de anderstalige nieuwkomers een jaar wordt uitgesteld. Vervolgens moeten de richtlijnen ook strenger worden vanwege de budgettaire beperkingen waarmee wij nu te kampen hebben. In concrete termen betekent dit niets minder dan dat bijvoorbeeld in het kleuteronderwijs geen extra lestijden meer worden voorzien voor anderstaligen, in het lager onderwijs enkel nog scholen met minder dan 50 procent migranten een extra-omkadering krijgen. Scholen die dit percentage overschrijden, worden dus zonder meer gestraft. Hebben zij misschien zelf om een dergelijk aantal migrantenkinderen gevraagd? In het middelbaar onderwijs ten slotte, wor-

den de omkaderingsnormen per anderstalige verlaagd. Dat zijn dus de voorlopige criteria voor het schooljaar 1993-1994.

In uw antwoord op mijn schriftelijke vraag maakt u gewag van een "hevige discussie die belet nieuwe regelingen te treffen". Waarover hebt u het? Ik hoor dat u ook daarbij uitgaat van de redenering dat de concentratiescholen hoe dan ook weg moeten. U zou overigens van plan zijn de omkaderingsnormen te beperken tot die scholen van het middelbaar onderwijs die minder dan 50 procent anderstaligen tellen en bovendien ASO en TSO-leergangen inrichten. Dat feit alleen al levert voldoende stof voor een debat. Bepaalde scholen in een regio zullen zich immers specialiseren in het opvangen van anderstalige nieuwkomers en zo ontstaat onvermijdelijk een zekere "concentratie" tijdens het eerste jaar. U gaat ervan uit dat de vreemdelingen die in een bepaalde school worden geplaatst het eerste jaar, daar ook zullen blijven en er zodoende van "afbouwen" van die concentratiescholen geen sprake meer kan zijn. Dat vind ik een verkeerde redenering.

Om dit te staven, steun ik even op de praktische ervaring van de MS-Borgerhout, waar inderdaad met een extra-omkadering voor de nieuwkomers wordt gewerkt. Daar vangt men de anderstaligen op in aparte klassen en stuurt ze later door naar andere scholen afhankelijk van de vooropleiding die zij in hun land van herkomst genoten en naargelang hun intellectuele peil. Ik ben ervan overtuigd dat deze methode aanbeveling verdient en dat scholen inderdaad voor een jaar als "overgangsopvang" kunnen dienen. Vroeger was diezelfde MS een concentratieschool voor Marokkanen. Die telde in het begin 93 procent Marokkanen, maar dat aantal is de laatste vijf jaar tot zowat 45 procent gedaald. De andere kinderen zijn allemaal afkomstig uit Roemenië, Joegoslavië, enzovoort. Die school heeft zich dus gespecialiseerd in het flexibel opvangen van anderstaligen: leerkrachten ontwikkelden aangepast didactisch materiaal en voelen zich nu bij de neus genomen.

Vogels

Blijkbaar verwijt men hen dat zij die kinderen willen houden en absoluut als concentratieschool willen blijven fungeren.

Een laatste voorbeeld dat ik wil vermelden is de extra-omkadering die u voorziet in het eerste jaar lager onderwijs om de leerachterstand weg te werken en de toeloop naar het Buitengewoon Lager Onderwijs in te perken. Die maatregel is op zichzelf positief, behalve dan dat bij de toepassing ervan scholen die reeds een voorrangsbepaald genieten, worden uitgesloten. Dit wekt de indruk dat het alweer de concentratiescholen zijn die uit de boot vallen.

Ik krijg het gevoel dat u probeert de zaak te forceren en dat de deuren van de "witte scholen" nog niet eens op een kier staan terwijl men de "zwarte" al wil sluiten. Ik begrijp heel goed de frustratie van de leerkrachten aan de concentratiescholen : ondanks alle problemen, hebben zij zich al die tijd voor de volle honderd procent ingezet om de anderstalige nieuwkomers te begeleiden. De uitdaging om die mensen telkens weer nieuwe dingen bij te brengen, geeft een soort dynamiek aan een school. De leerkrachten voelen zich dan ook niet gewaardeerd. Heel vaak kunnen kinderen ook nergens meer terecht. Dat probleem kan ik aan de hand van een concreet geval uit Mechelen even schetsen. Een migrantengezin stuurt zijn kinderen naar niet-concentratiescholen.

Daar krijgen zij te horen dat op dat ogenblik geen kinderen meer worden ingeschreven in het kleuteronderwijs omdat de voorgeschreven limiet is bereikt. Het jaar daarna kan hun kindje er evenwel zonder problemen terecht in het tweede kleuterklasje, zo wordt het verzekerd. De ouders zijn gerustgesteld, maar wanneer zij het jaar erna voor inschrijving aankloppen, worden zij met "hetzelfde" kluitje in het riet gestuurd. In het derde kleuterklasje zou er ongetwijfeld een plaatsje vrij zijn. Uiteindelijk wil de Marokkaanse vrouw haar kind in het eerste leerjaar inschrijven, maar dat blijkt onmogelijk omdat de school

geen kinderen van Marokkaanse origine aanneemt indien zij geen kleuteronderwijs hebben gevolgd. Tenslotte komt dit kind dan toch in een concentratieschool terecht, die zich dan weer verplicht ziet het op te nemen aangezien het nergens anders meer terecht kan. Dat is de realiteit. Dat voedt de steeds luider klinkende vraag naar islamitische scholen, het soort evolutie dat wij met het her-scholingsbeleid en de resoluties die wij in de Raad steunden net willen vermijden. Bent u er zich van bewust dat het huidige beleid heel wat ongunstige neveneffecten zou kunnen hebben ?

De voorzitter : De heer Van den Eynde heeft het woord.

De heer F. Van den Eynde : De materie die mevrouw Vogels hier aansnijdt, past in feite in het kader van de werkgroep Migranten. Op 2 juni 1993 werd over het non-discriminatiepact een vrij lange en uitvoerige discussie gevoerd. Enkele dagen daarvoor diende ik al een aanvraag tot interpellatie in naar aanleiding van dit thema. Toen ik uiteindelijk aan het woord kwam tijdens de plenaire vergadering, wees men mij er uitdrukkelijk op dat dit geen onderwerp van een interpellatie kon uitmaken zolang de bespreking in de werkgroep nog niet was afgerond. Het non-discriminatiepact werd op 15 juli 1993 ondertekend, maar de volledige tekst zou pas later bekend worden gemaakt.

Dat is tot nog toe niet gebeurd. Mijnheer de voorzitter, dat is niet uw schuld en ook niet de schuld van de minister maar ik was toch wel verbaasd toen ik vernam dat deze problematiek kon worden besproken in de commissie voor Onderwijs. Ik heb deze opmerking uiteraard niet op voorhand gemaakt omdat ik meen dat elk lid van de Vlaamse Raad — dus ook mevrouw Vogels — het recht heeft een interpellatie te houden. Toch wilde ik de opmerking maken. Het is immers moeilijk om in dergelijke omstandigheden te werken : de ene fractie mag niet interpelleren zolang er ter zake geen uitvoerig debat werd gehouden terwijl een andere fractie over deze materie probleem-

loos kan interpelleren. Dit kan zo niet. Het is duidelijk dat niet alle fracties op dezelfde manier worden behandeld.

Mijnheer de voorzitter, over de inhoud van de interpellatie zelf zou ik ook enkele bedenkingen willen maken. Men is in Vlaanderen nogal gechoqueerd door het bestaan van zogenoemde "zwarte" en "witte" scholen. Er wordt daarin een vorm van discriminatie gezocht. Het moet mij nochtans van het hart dat die zogenoemde "zwarte" scholen — en de terminologie is niet van mij afkomstig — vrij spontaan zijn ontstaan. Bovendien hoeft het ook geen betoog dat dergelijke scholen algemeen verspreid zijn.

Men kan het vreemdelingenprobleem in dit land uiteraard vanuit verschillende oogpunten bekijken. Sommigen pleiten absoluut voor integratie of assimilatie, anderen — en dat is het standpunt van mijn fractie — geloven daar niet in. Het is evenwel de vraag of men het bestaan van die "zwarte" scholen te lijf moet gaan, zelfs wanneer men zich tot doel stelt de integratie op de een of andere manier te bewerkstelligen. Kinderen van vreemdelingen — en ook mevrouw Vogels heeft dat zopas nog aangehaald — hebben ontegensprekelijk een leerachterstand. Die leerachterstand is er louter omdat deze kinderen uit een totaal andere cultuur komen en taalproblemen hebben. Ze zijn zeker niet dommer dan onze kinderen maar men kan hun leerachterstand niet ontkennen.

Wanneer men migrantenkinderen verspreidt over de zogenoemde "witte" scholen, zijn er twee mogelijkheden. Ten eerste kan men het huidige niveau van de "witte" scholen behouden. Het gevolg hiervan is dat migrantenleerlingen, zelfs wanneer ze speciaal worden begeleid, hun leerachterstand niet zullen inhalen. Het niveau van de klassen zal moeilijk haalbaar zijn voor de meeste migrantenkinderen. Ten tweede kan men de zogenoemde "zwarte" scholen behouden en aan de leerlingen de kans bieden om langzamerhand aan een hoger niveau gewend te raken.

Een spreiding is volgens ons niet al-

Van den Eynde

leen nefast voor de jonge vreemdelingen maar ook voor ons eigen onderwijs. In het non-discriminatiepact wordt immers bepaald dat het niveau van de lessen moet worden aangepast aan — en ik citeer uit hoofdstuk 1, paragraaf 4.2 van het non-discriminatiepact — de interesses en ervaringen van de leerlingen. Het uitgangspunt van deze problematiek is dus volledig verkeerd, zelfs wanneer men in integratie gelooft. U weet dat mijn partij pleit voor een begeleide terugkeer. Vanuit dat standpunt vormt een eigen onderwijs, dat aan de taal en de cultuur van de jonge vreemdelingen — en vooral aan de noden in eigen land — is aangepast, noodzakelijk.

Ten slotte zou ik nog enkele opmerkingen willen maken over het non-discriminatiepact zelf.

In een katholieke school is het niet alleen het vak "godsdienst" dat uitmaakt of de school de term "katholiek" in haar vaandel mag voeren. Wanneer bovendien islamitische leerlingen in de onderwijsinstelling worden opgenomen, kan men niet verwachten dat zij zich zonder meer tot het katholicisme bekeren. Het christelijke "project" dat de pedagogische basis vormt van een katholieke school, kan niet meer ten volle worden uitgevoerd, want de moslimjongeren moeten een apart statuut krijgen binnen de onderwijsinstelling. Ik kan dan ook moeiteloos stellen dat dit non-discriminatiepact de godsdienstvrijheid aantast.

Een aantal passages uit het pact maken bovendien een ondemocratische indruk. Ik heb het dan meer bepaald over de aanstelling van een vertrouwenspersoon in de scholen die ook vreemdelingen onder hun leerlingen tellen. Zij kunnen bij hem of haar terecht, wanneer zij sporen van discriminatie ontdekken in het gedrag van de anderen. Bovendien waakt die persoon erover dat ook in de lessen geen enkele vorm van discriminerende taal wordt gebruikt. Men benoemt hiermee in feite in elke school een "politiek commissaris", wat wel heel erg bij Orwelliaanse praktijken aanleunt.

Ten slotte haal ik nog één punt aan : het non-discriminatiepact kan wettelijk niet worden afgedwongen. Dat bevestigden de mensen die het zelf hebben opgemaakt. Het Schoolpact moet eerst worden aangepast en bovendien behoudt de Grondwet ons de "vrijheid van onderwijs" voor.

Dit impliceert dat men scholen oprecht zoals men het zelf concipieert en niet dat scholen verplicht worden een dergelijk pact te aanvaarden.

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, het onderwijsbeleid in Vlaanderen ten aanzien van migranten heeft een viervoudige bedoeling. Ten eerste willen wij bij een nauwkeurig gedefinieerde groep van kansarme leerlingen de leerachterstand inperken. Ten tweede proberen wij de kennis voor en waardering van andere culturen binnen onze samenleving te bevorderen en willen wij migrantengroepen de kans bieden een eigen etnische identiteit te ontwikkelen via onderwijs in eigen taal en vanuit de eigen cultuur. Dat vormt dan ook meteen het derde punt op onze agenda. Ten vierde zien wij erop toe dat er onthaal en opvang wordt voorzien voor neveninstromers van vreemde nationaliteit, opdat zij later gemakkelijk doorstroming zouden vinden naar de Vlaamse onderwijsnetten. Die doelstellingen werden omgezet in evenveel steunpunten waarop ons beleid functioneert. Door middel van onderwijsvoorrang moeten wij proberen leerachterstand bij kansarmen te voorkomen of weg te werken. Het onderwijs in eigen taal en cultuur kan onder bepaalde voorwaarden in het onderwijscurriculum worden opgenomen. Het interculturele onderwijs is bestemd voor alle leerlingen van Vlaamse scholen en ten slotte een laatste belangrijke factor : het onthaalbeleid van nieuwkomers.

Blijkbaar haalde mevrouw Vogels deze pijlers door elkaar en raakte zij daardoor in de war.

De subsidiëring van het onthaalonderwijs voor anderstaligen staat los

van de middelen voorzien voor de doelgroopleerlingen van het onderwijsvoorrangbeleid. Bovendien werd niet geraakt aan de extra-omkadering voor doelgroopleerlingen, ook niet in de concentratiescholen. Dat feit ontbrak in uw interpellatie. Het nieuwe besluit van de Vlaamse regering met betrekking tot de opvang van anderstalige nieuwkomers, de vroegere neveninstromers, in het basisonderwijs bepaalt evenwel dat concentratiescholen niet langer in aanmerking komen voor subsidiëring van onthaalonderwijs. Wij hebben het dan over scholen die meer dan 50 procent doelgroopleerlingen tellen en ingeschreven zijn in het onderwijsvoorrangbeleid of scholen met meer dan 50 procent leerlingen van een andere nationaliteit indien dit laatste niet het geval is.

De redenen daarvoor zijn de volgende. Meer en meer groeit het inzicht dat het bij elkaar zetten van allochtonen op een en dezelfde school niet bevorderlijk is voor de integratie. De non-discriminatieverklaring legt getuigenis af van dit inzicht en wil een kader scheppen om daar iets aan te doen. Het is trouwens altijd al een beleidsuitgangspunt geweest nieuwe concentraties van allochtonen te voorkomen.

Er is ook een pedagogische verantwoording : er bestaat een verschil ten gronde tussen een onderdompelingsstrategie, het zogenoemde taalbad voor nieuwkomers, en Nederlands voor migranten die hier geboren zijn, de zogenoemde indompelingsstrategie. Een taalbad, zo blijkt uit onderzoek, is vooral geschikt voor nieuwkomers terwijl voor minderheden de indompelingsstrategie te verkiezen is. Een taalbad moet doorgaan in een omgeving waar het Nederlands de basistaai is. In scholen met veel migranten is het al geen gemakkelijke opgave om de leerlingen een goede basis Nederlands te geven, laat staan dat daar bovenop nog eens nieuwkomers moeten worden opgevangen. Dit is pedagogisch zeker niet aangewezen.

Het besluit van de Vlaamse regering voorziet hierop in geen afwijkingsmogelijkheden. Ik heb evenwel aan

Van den Bossche

de inrichtende machten die mij hebben gemeld dat ze als gevolg van deze regel problemen hebben met de organisatie van onthaalonderwijs, aangeboden om samen naar een lokale oplossing te zoeken. Tot nog toe — en ik heb het aanbod enkele weken geleden gedaan — is slechts één inrichtende macht hierop ingegaan. Er zijn er dus velen die klagen maar niet op het aanbod ingaan, en dit is toch merkwaardig.

Alleen de stad Antwerpen is op mijn aanbod ingegaan. Er werd concreet een busroute uitgewerkt omdat de scholen die in aanmerking kwamen voor het inrichten van onthaalonderwijs enkele kilometers verwijderd waren van de betreffende woonbuurten.

Mijn aanbod blijft evenwel geldig. In plaats van te klagen, kan men misschien een constructief voorstel formuleren zoals de stad Antwerpen heeft gedaan.

Ook de verantwoordelijken van de onderwijskoepels waren het met mij eens dat het niet raadzaam is nieuwe concentraties te stimuleren in reeds bestaande concentratiescholen.

Mevrouw Vogels, u concludeert dat deze maatregel de roep naar Islam-scholen zal doen toenemen. Ik wil er u evenwel op wijzen dat de meerderheid van de anderstalige nieuwkomers kinderen zijn van kandidaat-vluchtelingen of aanvaarde vluchtelingen. Momenteel, zo wordt mij gemeld, betreft het vooral groepen van Kroatische kinderen. Geen Moslims dus. Daarenboven bestrijd ik uw stelling dat er voor deze kinderen geen perspectief is in "witte" scholen. Talloze scholen hebben tot op heden een open toegangsbeleid. Met de non-discriminatieverklaring hebben de onderwijsgeledingen beklemtoond dat ze de open toegankelijkheid willen verruimen naar alle scholen. Uw vrees is dus op zijn minst voorbarig.

Waarom werd de regeling van de neveninstromers nu precies gewijzigd ?

Het VLOR-advies was niet eenduidig : de ene wilde gewoon dat elke

neveninstromer in het basisonderwijs subsidie kreeg. Dit stond dwars tegenover de oude regeling die slechts een subsidie toestond vanaf vier neveninstromers. De anderen propageerden dan weer groepering van de neveninstromers, zelfs over de netten heen. Het VLOR-advies hield hier het midden en stelde twee mogelijkheden voorop.

Het hele beleid werd herzien vanuit het standpunt dat groepering niet alleen een forse besparing betekende, maar het tevens mogelijk maakte de "eindtermen" van het onthaalonderwijs vast te leggen en er modules voor in te richten. Het zou bovendien toelaten de leerlingen naar de meest geschikte studierichtingen door te sturen, zodat ze niet automatisch volgens leeftijd in het secundair en dus in het beroepsonderwijs terechtkomen. In het basisonderwijs zouden op die manier nog 22 en in het secundair onderwijs nog 10 in plaats van 15 scholen onthaalonderwijs kunnen organiseren. De verdeling voor het basisonderwijs zou gebeuren na onderlinge bespreking tussen de netten. Daarbij hield men rekening met de plaatselijke behoeften.

Met ons voorstel stapten we naar de Vlaamse regering maar daar bleek het onmogelijk dit nog op de agenda te plaatsen vóór het parlementaire reces : vandaar dus de verschuiving naar 1 september. Op 31 augustus belegden wij een vergadering met de onderwijznetten en externe organisaties die over informatie beschikken met betrekking tot de spreiding van vluchtelingen — integratiecentra, het Klein Kasteeltje, het overlegcentrum voor integratie van vluchtelingen, enzovoort.

Pas toen bleek dat er toch geen consensus bestond over deze regeling. Hoe ziet de nieuwe regeling er nu uit ? Voor het basisonderwijs werd de riem wat strakker aangehaald, maar wij besparen daar vooral door geen onthaalonderwijs toe te staan in de kleuterafdelingen. De beperking tot 10 scholen in het secundair onderwijs bleef behouden. De term "neveninstromer" werd vervangen door het begrip "anderstalige nieuwkomer" en bovendien preciseerden wij de definitie door eraan toe te voegen

dat de bewuste persoon niet in België of Nederland mag zijn geboren. De basisscholen mogen pas onthaalonderwijs inrichten vanaf zes leerlingen in plaats van vier en enkel indien de vestigingsplaats niet meer dan 50 procent migranten telt. Dit om nieuwe grote concentraties te voorkomen. Secundaire scholen moeten groeperen zoals ook in de oude regeling, en mogen pas met onthaalonderwijs starten vanaf 13 leerlingen.

De Vlaamse regering keurde op 29 september 1993 principieel de besluiten goed en op 20 oktober konden de onderhandelingen met de vakbonden van start gaan. Uiteindelijk kwam er voor het basisonderwijs een protocol van niet-akkoord uit de bus omwille van de 50 procentmaatregel en de norm die op 6 werd vastgesteld. Ten aanzien van het secundair onderwijs deden wij enkele toegevingen : de norm werd verschoven van 14 naar 13 en de aanvangsdatum mag eventueel naar 1 februari worden verplaatst. Zonder deze aanpassingen is het mogelijk dat in Limburg geen onthaalonderwijs zou worden gesubsidieerd.

Met de netten maakten wij een afspraak en zullen wij in de loop van dit schooljaar het onthaalonderwijs grondig onder de loep nemen zodat er voor het volgende schooljaar een aanpassing kan worden doorgevoerd. Ten slotte reageer ik nog kort op wat de heer Van den Eynde heeft gezegd. Wij hebben het over een pact omdat een dergelijk commitment via vrijwilligheid wordt waargemaakt. Die wil moet zowel centraal als lokaal aanwezig zijn en worden uitgebouwd op een pedagogisch verantwoorde manier. Dit soort onderwijs heeft zijn plaats en moet blijven bestaan, zoals ik overigens al eerder zei.

Dat komt ervan wanneer men normen met peilingen verwacht. Mijnheer Van den Eynde, in ieder geval blijft het pedagogische werk onverkort wat het is. Daarover kan geen discussie bestaan. De vertrouwensman — en het begrip geeft de betekenis al aan — heeft een morele functie. Hij bezit de autoriteit die men eraan wenst te geven en die hij zelf uitstraalt. Als deze persoon ten opzichte

Van den Bossche

van zijn collega's en de scholen eigenaardig optreedt, zal hij in ieder geval geen vertrouwenspersoon zijn. Het is trouwens niet de bedoeling dat deze persoon een — zoals u het noemt — politiek commissaris wordt. Ik, in ieder geval, zal dit nooit toelaten. In de administratie worden ombudsmannen en vertrouwensfiguren aangesteld omdat sommige mensen niet de drempel durven nemen van de normale hiërarchische weg wanneer ze problemen wensen te melden. Een ombudsman werkt drempelverlagend maar het hangt af van de persoon in kwestie of hij de rol van bemiddelaar kan vervullen. In ieder geval mag hij niet worden verward met hetgeen u een "politiek commissaris" noemt.

De voorzitter: Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw M. Vogels : Mijnheer de voorzitter, ik wil de minister bedanken voor zijn antwoord. Misschien is mijn conclusie wel voorbarig maar de tekenen op het terrein zijn niettemin reëel.

Minister L. Van den Bossche : Mevrouw Vogels, wanneer een bepaald deel van die bevolkingsgroep — al dan niet aangemoedigd door de officiële vertegenwoordiging van dat land in ons land — beslist om daar naartoe te gaan, dan kan ik u verzekeren dat men daarop — beleid of geen beleid — geen impact heeft.

Mevrouw M. Vogels : Dat weet ik !

Minister L. Van den Bossche : Ik bedoel daarmee dat de twee niet noodzakelijk een causaal verband vertonen.

Mevrouw M. Vogels : Nee, maar het was wel onze bedoeling om door het openstellen van een aantal "witte" scholen voor migranten een soort vertrouwensband te creëren. We wilden aantonen dat de migranten ook welkom zijn in scholen die meer uitzicht bieden op een betere opleiding, op een kwalitatieve vorming.

Met deze interpellatie wilde ik vooral ingaan op het probleem van het ont-

haalonderwijs en de concentratiescholen. Het was niet de bedoeling u aan te vallen. U hebt altijd — en terecht — gezegd dat kwalitatief onderwijs in de eerste plaats afhangt van de kwaliteit en de motivatie van de leraar. Welnu, ik heb de indruk dat men door het goedkeuren van het non-discriminatiepact nu vooruitloopt op de zaken.

In feite zegt men dus dat er niet alleen moet worden gewerkt aan goede contracten in het kader van het non-discriminatiepact om de deuren van de "witte" scholen te doen opengaan, want terzelfder tijd worden de concentratiescholen gesloten. U zet al een volgende stap, terwijl de vorige nog niet eens garanties biedt. Er zijn dus nog heel wat gaten op te vullen.

Minister L. Van den Bossche : Ik weet niet of het beleid voor eenduidige vertaling vatbaar is. U kunt het natuurlijk in die zin opvatten, maar daarin zal de achtergrond dan wel een rol spelen. Ik kreeg inderdaad reacties van mensen die omwille van de omkaderingsnorm geen werkzekerheid meer hebben : zij vragen zich natuurlijk af of dit de beloning is voor jarenlange inspanningen. Op het eerste gezicht lijkt het dan misschien wel alsof wij niet zo edelmoedig uit de hoek komen, maar het non-discriminatiepact kan niet absoluut garanderen dat wie op een bepaalde plaats staat, daar nu ook blijft. Er is wel een "vangnet" ingebouwd, maar dat is miniem.

Mevrouw M. Vogels : Ik vind het niet "oneerbaar" dat leerkrachten voor hun job opkomen. Het is toch logisch dat mensen die zich jarenlang extra hebben ingezet, voor die moeite worden beloond. Het beleid laat de mensen van de concentratiescholen volledig in de kou staan.

Aan de heer Van den Eynde zeg ik dat de aanwezigheid van migranten in geen geval de christelijke inspiratie van een katholieke school beïnvloedt. Vanuit een christelijke overtuiging wordt immers verdraagzaamheid en bewogenheid gepropageerd.

De voorzitter : De heer Van den Eynde heeft het woord.

De heer F. Van den Eynde : De minister heeft het almaal over een vrije keuze. Mag ik even zijn eigen woorden in de werkgroep Migrantanten aanhalen ? Toen het vrij onderwijs om alom bekende redenen begon dwars te liggen, beschouwde hij dit als een casus belli.

Een tweede opmerking betreft het pact zelf. Ik verwijs ter zake naar hoofdstuk 2 paragraaf 9 dat bepaalt dat het van toepassing is in de gemeenten die een beroep willen doen op het Vlaams Fonds voor de Integratie van Kansarmen, de gemeenten die ressorteren onder de Sociale Investeringsmaatschappij en de gemeenten in het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad. Het gaat dus precies om die gemeenten waar zich problemen voordoen. Het is evident dat er bij voorbeeld minder problemen zullen rijzen in Veurne. Voor de betrokken gemeenten dreigen er sancties wanneer er weigering van overleg is. Wanneer men het overleg niet mag weigeren, vraag ik me toch af of er nog van overleg kan worden gesproken, wanneer er sprake is van het manifest blokkeren van het gemeentelijk overleg of wanneer de afspraken zoals ze werden neergelegd in de gemeentelijke overeenkomst worden overtreden. Wanneer men gesanctioneerd wordt, verliest men 50 of zelfs 100 percent van de werkingssubsidies van de school. Wanneer men dan nog spreekt over vrijheid, dan stel ik daarbij toch vragen. Mijnheer de minister, ik wil het nog even hebben over het begrip "politiek commissaris". Nu al is deze problematiek in ons onderwijs volledig gepolitiseerd. Momenteel moeten kinderen in de klas — ook in het lager onderwijs — vragen beantwoorden zoals "Wie is volgens u een racist ? Kent u een racist ? Wat doet u tegen racisme ?" enzovoort. Ook morgen zullen er eens te meer betogingen worden georganiseerd waartegen de scholen zich — als ik de kranten mag geloven tenminste — niet verzetten. In de Gentenaar van vandaag las ik — en die krant kan u toch niet onbekend zijn — dat de meeste scholen uit Gent morgen de scholieren zullen toelaten om op te stappen in de betoging als de ouders daarvoor hun schriftelijke toestemming geven.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer Van den Eynde, ik zou graag die feiten kennen. Dit kan niet en ik duld dit ook niet. Misschien gaat het opnieuw om de twee fameuze leraars van verleden keer. U spreekt over scholen, in het meervoud. Verleden keer was er inderdaad in één school een dubieuze toestand. Waarschijnlijk alludeert u op dezelfde school. In

ieder geval kunnen er geen betogingen plaatsvinden tijdens de schooluren.

De heer F. Van den Eynde : Mijnheer de minister, ik hoor u dat graag zeggen. De Gentenaar van vandaag vermeldt alleszins heel wat namen van scholen uit Gent — zowel vrije als andere — waarvan de scholieren,

als ze daarvoor ten minste de toestemming van hun ouders hebben, mogen betogen.

— *Het incident wordt gesloten om 15.10 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties.

Ze worden in twee edities uitgegeven :

- de eerste, met witte kaft en het embleem van de Vlaamse Raad in goudkleur, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen ;
- de tweede, met witte kaft en met onderaan rechts de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

AZRV : Commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften

BAAZ : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken

BEAG : Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

CULT : Commissie voor Cultuur

EELW : Commissie voor Economie, Energie, Landbouw en Werkgelegenheid

FIBE : Commissie voor Financiën en Begroting

HROL : Commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting

LENA : Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud

MEDI : Commissie voor de Media

ONVW : Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

OPWV : Commissie voor Openbare Werken en Vervoer

SAMW : Commissie voor Samenwerking

WEGE : Commissie voor Welzijn en Gezondheid